

De waarde(n) van het Elektronisch Kinddossier

Op 17 september vond een debat plaats naar aanleiding van het afstudeerrapport van TBM-student Ton Monasso. Het debat was georganiseerd door Caggemini (afstudeerbedrijf) en het 3TU.Centre for Ethics and Technology, waarin de filosofiesectie van TBM een van de drie participanten is. Ilse Oosterlaken doet verslag.

Tegen het eind van de middag komt er vanuit verschillende plekken in de zaal spontaan bijval. Deelnemers aan het expertdebat over ethiek, ICT en informatie-uitwisseling in de jeugdzorg knikken of zeggen "ja, inderdaad". Panellid Paul van Gennip (gemeente Helmond) heeft net uitgelegd dat hun systeem helemaal geen inhoudelijke informatie over probleemkinderen uitwisselt. Er wordt alléén een signaal afgegeven: een andere hulpverlener is ook al bezig met Jantje of Marietje. Ervaring heeft geleerd dat professionals uit verschillende disciplines hierdoor juist weer echt met elkaar in gesprek raken. En niks geen zorgen dat het systeem leidt tot onaantoonbare schendingen van privacy of de stigmatisering van gezinnen. Is dit enorm simpele signaleringssysteem dan inderdaad de beste oplossing?

Hoogleraar ethiek en techniek Jeroen van den Hoven heeft het publiek, medewerkers van overheden en organisaties die met jeugdzorg en/of het Elektronisch Kinddossier (EKD) bezig zijn, eerder die middag al uitgelegd dat ICT-systemen niet waarde-neutraal zijn. "Laat je niet zomaar door een willekeurige ICT-er vertellen dat versie 2.0 van een of ander software pakket een geschikte oplossing biedt", zo waarschuwde hij hen. Door middel

van *value sensitive design* ofwel waardebewust ontwerpen kunnen gedeelde waarden zoals veiligheid (van het kind), privacy en autonomie bepalend gemaakt worden voor de ontwerpdetails van het EKD. Wie krijgt er bijvoorbeeld toegang tot welke data, wanneer, waarom, en wat zijn de mogelijke gevolgen? Maar als de sector hierover niet actief mee discussieert, zou zij wel eens opgescheept kunnen worden met ICT-systemen die genoemde waarden juist totaal niet weerspiegelen, maar die vervolgens wél de werkprocessen in de jeugdzorg bepalen.

Ook op een andere manier zijn bestaande plannen voor het EKD niet waarde-neutraal, zo vulde hoogleraar pedagogiek Micha de Winter aan. Deze plannen gaan namelijk uit van het *at risk*

model, waar belangrijke voorspellers op het niveau van individu en gezin worden vastgelegd. Bijvoorbeeld of de ouder zelf mishandeld is in zijn/haar jeugd. Daar gaat echter een wereldbeeld achter schuil waarbij uitsluitend de individuele ouder verantwoordelijk wordt gemaakt voor kindermishandeling. Terwijl ook de context waarin mishandeling ontstaat belangrijk is. Zo blijkt uit onderzoek dat de buurt veel invloed heeft, bijvoorbeeld de aanwezigheid van sociale controle en toegang tot sociale voorzieningen. Een EKD dat daaraan voorbij gaat, veronderstelt impliciet een bepaald antwoord op vragen als: wat is goede opvoeding en wie is daarvoor verantwoordelijk?

Even terug naar de ogenschijnlijke instemming van de zaal met een minimalistisch signaleringssysteem. Panellid Joke van Harten-Oudijk (Bureau Jeugdzorg Limburg) besluit de knuppel in het hoenderhok te gooien. "Van wie is het dossier eigenlijk?", roept ze uit. Van de kinderen en ouders, vindt men in Limburg. En dus wordt hen steeds gevraagd of de informatie in het dossier - nu overigens nog nauwelijks gedigitaliseerd - klopt en of ze het er mee eens zijn. Zo niet, dan wordt dat ook aangetekend. Als je het zo doet, dan is dossiers delen juist goed, stelt ze. Jeroen van den Hoven veert op. Morele autonomie, zegt hij, is een van de kernwaarden in de ethiek en die wordt zo gerespecteerd. Ook in geautomatiseerde kinddossiers zou deze werkwijze ingebouwd kunnen worden; "Dat vind ik nog eens een prachtig voorbeeld van waardebewust ontwerpen!"

Meer informatie, inclusief het volledige rapport, kan gevonden worden op www.ethicsandtechnology.eu/expertdebat.

Techniek van bestuur of bestuur van techniek?

Technische Bestuurskunde. Is het een tegenstrijdigheid in gebruikte woorden? Een contradictio in terminis? Besturen is toch per definitie politiek en niet technisch? En technische wetenschappen zijn apolitek. Of pretenderen dit in ieder geval te zijn.

Technische Bestuurskunde valt op twee manieren uit te leggen. Techniek van bestuur en bestuur van techniek. Bij de eerste gaat het om governance. In gewoon Nederlands: verantwoording afleggen binnen een systeem van vele handen en actoren. Ministeriële verantwoordelijkheid is zo'n basale techniek van bestuur. In de publiciteit gaat het vaak om de relatie tussen minister en parlement. Maar als techniek van bestuur is de relatie van de minister met het ambtelijk apparaat minstens zo belangrijk. De deal is: de minister de dynamiek en het momentum, het apparaat de robuustheid en de stabiliteit van de lange termijn. Een ministerie is geen speeltje voor de minister.

Stel je een populaire minister van OCW voor. Een persoon met charismatische trekjes. Gaat geheel zijn eigen gang. Doet het politiek en publicitair voortreffelijk. Geen hoge pet, wel een hoed op. Spektakel: een publieke hersenscan bij de opening van het academisch jaar. Beheert de culturele agenda uitstekend. Socialist, maar van Wim Kok wordt ie niet warm of koud. Stille ambities als de Jacques Lang van de Nederlandse politiek. Hij maakt eindelijk en terecht van homo-emancipatie serieus werk. Hij vaart op een hete zomerse dag mee in de kanaalparade en zwaait naar het vrolijke volk. Direct na de burgemeester. Met de OCGay Boat.

Prima politiek. Maar de deskundige in de techniek van bestuur moet zich afvragen of dit wel goed gaat. De W wordt achteloos Gay. Waarom niet de OCW're Gay Boat? Als frivoliteit het al in

naamgeving van structuur wint, wat zegt dat dan over de stabiliteit en weerbaarheid van het apparaat? Het verklaart in elk geval de onvoorspelbaarheid, onoverzichtelijkheid en discontinuïteit in de financiering van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek die de TUD momenteel zo snoeihard treft.

De UvA-hersenscan wees uit dat de minister het bij cultuur, homo's en Obama warmer kreeg dan bij wetenschap. De kennis van techniek van bestuur leert ons dat een minister die het apparaat niet serieus neemt, zichzelf in termen van duurzaamheid geen dienst bewijst. Een laatste plaats in een ranking van bobo's in het hoger onderwijs is dan hooguit een veeg voorteken. Volgens ScienceGuide 'waarschuwde de top van OCW' in de zomerluwte de media 'informeel voor nargheid': er blijft te weinig geld over voor een kerntaak - investeren in kennis. Voor de techniek van bestuur een andere signpost. Maar goed: ministers komen en gaan. Zij dragen eindverantwoordelijkheid. Mogen eigen prioriteiten kiezen. Ook door iets onbelangrijk te vinden. Zelfs wetenschap.

Zeker zo belangrijk is daarom wat kennisinstellingen doen met zo'n nano-doorkijkje. Het morrende veld heeft al vaker krediet verspeeld. De oplossing ligt in aandacht voor het bestuur van de techniek. Amerikanen spreken

van functional federalism: het besturen van concrete, inhoudelijke beleidssectoren zoals technologie, mobiliteit, luchtvaart, transport, energie, water, leefomgeving, gezondheidszorg, bouw, ruimte, wonen, infrastructuur.

Het is functionele bestuurskunde, concreet verankerd in maatschappelijke vraagstukken. Technische Bestuurskunde dus - bestuurskunde die ergens over gaat. Het College van Bestuur van de TU Delft wil dat de universiteit zich gaat focussen op vier thema's en de kennis daarover stroomlijnt: leefomgeving, energie, infrastructuur en gezondheid. Wat mij betreft sluit TBM zich hier met volle overtuiging bij aan.

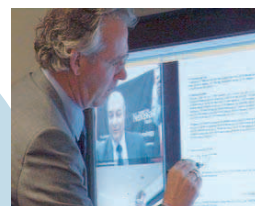

TBM QUARTERLY

**FACULTEIT TECHNIK,
BESTUUR EN MANAGEMENT**

**Samenwerkingsovereenkomst Faculteit TBM en
University of Nebraska**

Op 23 september 2008 heeft decaan Theo Toonen van de Faculteit Techniek Bestuur en Management een samenwerkingsovereenkomst getekend met decaan Hesham Ali van het College of Information Science & Technology van de University of Nebraska in Omaha. De samenwerking richt zich vooral op de uitwisseling van studenten en onderzoekers, voornamelijk op het gebied van 'Collaboration Support en Simulatie'. Verder zal er samengewerkt worden in een internationaal project om een nieuw elektronisch vergadersysteem (Group Decision Room/-Group Support System) te ontwikkelen. Om de mogelijkheden van elektronisch vergaderen te demonstreren, werd het 'Memorandum of Understanding' ondertekend met behulp van een interactief whiteboard. De handtekeningen van beide decaanen waren direct te zien op het scherm aan weerskanten van de Atlantische Oceaan.

Prijs voor Bent Flyvbjerg

Bent Flyvbjerg van de sectie Transportbeleid en Logistieke Organisatie (TLO) heeft de 'Association of European Schools of Planning (AESOP)' prijs voor het beste, gepubliceerde paper gewonnen. Zijn paper met de titel 'Policy and planning for large-infrastructure projects: problems, causes, cures' werd door de jury uit een groep van 21 nominaties als beste beoordeeld.

EPA student wint 'Rector's prize'

Tijdens de 'Farewell Celebration 2008' afgelopen juli, heeft Nicolo Wojewoda de 'Rector's Prize for internationalisation' gewonnen. Deze prijs is bestemd voor een talentvolle MSc-student(e), die niet alleen een goede academische prestatie heeft geleverd, maar daarnaast op het gebied van internationalisering een belangrijke rol heeft gespeeld in het afgelopen jaar.

SIGMAS Best Paper Award 2008 voor TBM'ers

Afgelopen juni hebben Michiel Renger, Gwendolyn L. Kolfschoten en Gert-Jan de Vreede van de sectie Systeemkunde (Multi Actor Systems) van de faculteit TBM de 'SIGMAS Best Paper Award' 2008 ontvangen. Zij ontvingen deze op het EOMAS (International Workshop on Enterprise & Organizational Modeling and Simulation) te Montpellier in Frankrijk voor hun paper: 'Challenges in Collaborative Modeling: A Literature Review'.

Best paper award voor Harry Bouwman

Met zijn paper 'Examining mobile commerce services adoption by different types of customers' heeft Harry Bouwman, samen met collegae C. Lopez-Nicolas en F.J. Molina-Castillo, de best paper award gewonnen op de 'Cybernetics and Information Technologies, Systems and Applications' Conferentie, juli 2008.

Best poster award

Bram Klievink en Marijn Janssen van de sectie ICT, TBM TU Delft, Willem Pieterse (Universiteit Twente), Marije Teerling en Erwin Fiel (Telematica instituut) hebben de publieksprijs gekregen voor de poster 'Multi-channel Management Strategy and Coordination: The next hurdle in customer-orientation'. Deze prijs is toegekend door stemmen van het publiek tijdens poster presentaties van lopende onderzoeksprojecten op de 9th Annual International Conference on Digital Government Research, afgelopen mei in Montreal, Canada.

vervolg zie pagina 6

GROTE NWO-SUBSIDIE VOOR INNOVATIEVE ONDERZOEKSVORSTELLEN

TLO-ers vallen vier keer in de prijzen

In juli honoreerde NWO vier onderzoeksvorstellen in het kader van het programma Duurzame Bereikbaarheid van de Randstad. Alle vier kregen ze het predikaat 'excellent' en bij alle vier is de sectie Transportbeleid en Logistieke Organisatie (TLO), onderdeel van TBM, nauw betrokken. NWO had keuze uit 25 voorstellen en in totaal 3,4 miljoen euro te besteden. Alle reden dus voor TLO-ers Caspar Chorus en Bert van Wee om tevreden te zijn. Waarom wonnen juist zij de jackpot, en wat gaan ze doen met het geld?

"We waren verrast dat ze alle vier werden gehonoreerd", zegt Caspar Chorus, docent en onderzoeker bij de sectie TLO, en betrokken bij drie van de voorstellen. Hij voegt er direct aan toe: "Een deel van de credits gaat naar onze collega Eric Molin hoor". Molin is om gezondheidsredenen tijdelijk afwezig, maar was trekker van één van de vier voorstellen. Chorus: "De subsidieaanvragen zijn gedaan door consortia, groepen onderzoekers van verschillende universiteiten. Wij hebben erg veel tijd besteed aan onderling overleg, waarschijnlijk meer dan de andere aanvragers." Bert van Wee, sectieleider en hoogleraar TLO, vult aan: "We werkten al nauw samen met onze partners, maar we hebben geen nietjes geslagen door bestaande programma's. We gaan echt nieuwe dingen doen."

Grote vragen

De vier programma's - voor twee ervan is TLO programmamanager - stellen grote, vergaande vragen over de toekomstige bereikbaarheid van de Randstad. De termijn waarover de onderzoekers zich buigen loopt tot 2030 - 2040. Hoe gaan automobilisten zich straks gedragen als ze meer moeten betalen voor het gebruik van hun auto, en minder voor het bezit ervan? Wat gebeurt er als de olie op is of op de bon gaat? Het zijn vragen die tot de natuurlijke scope behoren van een TBM-er.

"We zouden ook wel iets uit te leggen hebben gehad als geen van onze voorstellen was gehonoreerd", zegt Bert van Wee realistisch.

"Maar we hebben in totaal meegewerkt aan zeven voorstellen, er zijn er drie dus niet in de prijzen gevallen. Dat is beslist geen schande, je concurreert met de beste onderzoeksgroepen van Nederland. Bovendien zijn de afgewezen drie goed beoordeeld, eentje ervan ook als excellent."

Slimmere keuzes

De twee gehonoreerde programma's waarin TLO leidend is, zijn goede voorbeelden van hoe innovatief de voorstellen zijn. Het programma *Synchronizing networks*, waarvan Eric Molin programmamanager is, gaat ervan uit dat mensen zich bewegen door meerdere netwerken tegelijkertijd: het verkeersnetwerk, het OV-netwerk, het ICT-netwerk. Maar gaat men wel slim om met die verschillende netwerken? Caspar Chorus legt uit: "Als je infrastructuur netwerken en activiteiten van mensen beter op elkaar afstemt, dan kun je daarmee de bereikbaarheid van een stedelijk gebied als de Randstad verbeteren. Mensen brengen bijvoorbeeld hun kinderen naar de crèche op weg naar hun werk. De leiders van het dagverblijf moeten er op dat moment ook zijn. Iedereen is rond dezelfde tijd onderweg, vaak gebruikmakend van hetzelfde vervoermiddel, de auto. Als je een crèche inricht in een Transferium en ook nog eens de openingstijden van het kinderdagverblijf aanpast aan de vertrek- en aankomsttijden van intercity's,

vervolg zie pagina 4